T084 TKL 2 (06) 1509 Luận Đại Trí Độ 45.Giải Thích Hồi Hướng

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

44. GIAÛI THÍCH HOÀI HÖÔÙNG

KINH: Boà-taùt ma-ha-taùt thöïc haønh moät ít thí, ít giôùi, ít nhaãn, ít taán, ít thieàn, ít trí, muoán do söùc phöông tieän hoài höôùng maø ñöôïc voâ löôïng voâ bieân coâng ñöùc, caàn neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. LUAÄN. Hoûi: Tröôùc ñaõ noùi saùu Ba-la-maät, sao nay coøn noùi laïi? Ñaùp: Treân laø noùi töôùng toång quaùt, ñaây muoán noùi töôùng sai bieät. Treân noùi nhaân duyeân, ñaây noùi quaû baùo. Hoûi: Khoâng phaûi vaäy, treân kia noùi saùu Ba-la-maät ñeàu ñaày ñuû roäng khaép, ñaây noùi moät ít thí cho ñeán moät ít trí, döôøng nhö khoâng ñoàng vôùi nghóa saùu Ba-la-maät treân? Ñaùp: Khoâng phaûi! Chính laø saùu Ba-la-maät. Sao vaäy? Vì nghóa cuûa saùu Ba-la-maät coát ôû taâm khoâng phaûi coát ôû söï nhieàu ít. Boà-taùt thaät haønh hoaëc nhieàu hoaëc ít, ñeàu laø Ba-la-maät. Nhö kinh Hieàn Kieáp noùi 84.000 caùc Ba-la-maät. Trong Kinh aáy cuõng noùi, coù theá gian Ñaøn Ba-la-maät, coù xuaát theá gian Ñaøn Ba-la-maät, cho ñeán Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuõng coù theá gian, xuaát theá gian. Hoûi: Sao Boà-taùt boá thí ít? Ñaùp: Coù nhieàu nhaân duyeân neân ít thí. Hoaëc coù Boà-taùt môùi phaùt taâm, phöôùc ñöùc chöa nhieàu, vì ngheøo neân ít thí. Hoaëc coù Boà-taùt nghe boá thí khoâng keå nhieàu ít, coâng ñöùc taïi taâm, vì vaäy neân khoâng caàu boá thí nhieàu vaät, chæ caàu taâm toát. Hoaëc coù Boà-taùt nghó raèng neáu ta caàu chaát chöùa cho nhieàu taøi vaät maø phaù giôùi maát laønh, thì taâm bò taùn loaïn, naõo haïi chuùng sanh nhieàu. Neáu naõo haïi chuùng sanh ñeå cuùng döôøng Phaät, Phaät khoâng chaáp nhaän, vì phaù phaùp ñeå caàu taøi. Hoaëc boá thí cho phaøm phu maø cöôùp kia cho ñaây, laø khoâng bình ñaúng. Ñuùng nhö phaùp Boà-taùt, taâm bình ñaúng ñoái vôùi taát caû, ñeàu nhö con moät, vì vaäy neân ít thí. Laïi nöõa, Boà-taùt coù hai: 1. Baïi hoaïi Boà-taùt. 2. Thaønh töïu Boà-taùt. Boà-taùt baïi hoaïi laø voán phaùt taâm Boà-ñeà, song khoâng gaëp thieän

duyeân, bò naêm trieàn caùi che taâm, laøm taïp haïnh, khi chuyeån thaân höôûng thuï giaøu sang lôùn, hoaëc laøm quoác vöông, hoaëc laøm ñaïi quæ thaàn vöông, long vöông... vì ñaõ taïo aùc nghieäp thaân khaåu yù khoâng thanh tònh neân khoâng ñöôïc sanh ôû tröôùc Phaät, vaø caùc choã voâ toäi trong coõi trôøi coõi ngöôøi; aáy goïi laø baïi hoaïi Boà-taùt. Nhöõng ngöôøi nhö vaäy, tuy maát taâm Boà-taùt song do nhaân duyeân ñôøi tröôùc, coøn öa boá thí, neân naõo haïi nhieàu chuùng sanh, cöôùp giöït phi phaùp, ñeå laáy cuûa ñem laøm phöôùc. Boà-taùt thaønh töïu laø khoâng maát taâm Boà-ñeà, thöông xoùt chuùng sanh, hoaëc coù ngöôøi taïi gia thoï naêm giôùi, coù ngöôøi xuaát gia thoï giôùi. Taïi gia Boà-taùt, tuy haïnh nghieäp thaønh töïu, coù ngöôøi vì nhaân duyeân ñôøi tröôùc phaûi chòu ngheøo cuøng, nghe Phaät daïy coù hai caùch boá thí laø phaùp thí, taøi thí. Ngöôøi xuaát gia neân nhieàu phaùp thí, ngöôøi taïi gia neân nhieàu taøi thí. Ta nay vì nhaân duyeân ñôøi tröôùc, khoâng sanh nhaø giaøu, thaáy Boà-taùt baïi hoaïi kia taïo toäi ñeå boá thí, taâm khoâng vui möøng,

nghe Phaät khoâng khen ngôïi taøi thí nhieàu, chæ khen taâm thanh tònh thí, vì vaäy neân ta tuøy coù ñöôïc vaät gì thí vaät aáy. Laïi xuaát gia Boà-taùt thuû hoä giôùi neân khoâng chöùa taøi vaät. Laïi töï suy nghó coâng ñöùc cuûa giôùi hôn coâng ñöùc cuûa boá thí, neân tuøy coù ñöôïc vaät gì thí vaät aáy. Laïi nöõa, Boà-taùt nghe trong Phaät phaùp noùi nhaân duyeân ñôøi tröôùc boá thí ít ñöôïc quaû baùo nhieàu, nhö A-la-haùn Baït-caâu-la laáy thuoác moät traùi Ha-leâ-laëc boá thí maø chín möôi moát kieáp khoâng ñoïa aùc ñaïo, höôûng phöôùc vui coõi Trôøi, coõi ngöôøi, thaân thöôøng khoâng beänh, thaân cuoái cuøng ñöôïc quaû A-la-haùn. Laïi nhö Sa-moân Nhò-thaäp-öùc tu ôû trong phaùp ñöùc Phaät Tyø-baø-thi, laøm moät phoøng xaù caáp cho Tyø-kheo Taêng, traûi moät taám da deâ ñeå cho Taêng böôùc leân, nhôø nhaân duyeân aáy, trong chín möôi moát kieáp chaân khoâng ñaïp ñaát, höôûng voâ löôïng phöôùc vui trong coõi ngöôøi coõi trôøi, thaân cuoái cuøng ñöôïc sanh vaøo nhaø ñaïi Tröôûng giaû, thoï thaân ñoan chaùnh, döôùi chaân moïc loâng daøi hai taác, maøu nhö löu ly xanh, xoay veà beân phaûi. Luùc môùi sanh, phuï thaân cho oâng hai möôi öùc löôïng vaøng, luùc sau chaùn ñôøi nguõ duïc, xuaát gia ñaéc ñaïo, Phaät khen laø Tyø-kheo tinh taán ñeä nhaát. Laïi nhö Tyø-kheo Tu-maïn-nhó, ñôøi tröôùc troâng thaáy thaùp Phaät Tyø- baø-thi, laáy hoa Tu-maïn treân tai boá thí, nhôø nhaân duyeân aáy trong chín möôi moát kieáp thöôøng khoâng bò ñoïa aùc ñaïo, höôûng phöôùc vui coõi Trôøi, coõi ngöôøi, thaân cuoái cuøng, khi sanh ra, coù hoa Tu-maïn ôû treân tai, höông thôm ñaày nhaø, cho neân ñaët teân laø Tu-maïn-nhó. Luùc sau chaùn ñôøi xuaát gia, chöùng ñaïo quaû A-la-haùn. Nhö vaäy, Boà-taùt nhôø nhaân duyeân ñôøi tröôùc boá thí ít ñöôïc quaû baùo

nhieàu, beøn tuøy theo vaät coù ñöôïc nhieàu ít maø boá thí. Laïi nöõa, Boà-taùt cuõng khoâng nhaát ñònh thöôøng boá thí ít vaät, maø tuøy theo vaät coù ñöôïc nhieàu thì thí nhieàu, ít thì thí ít. Laïi nöõa, Phaät muoán taùn thaùn coâng ñöùc Baùt-nhaõ Ba-la-maät lôùn lao, neân noùi thí ít maø ñöôïc quaû baùo nhieàu, coâng ñöùc voâ löôïng. Hoûi: Nhö A-la-haùn Baït-caâu-la... cuõng boá thí ít maø ñöôïc quaû baùo nhieàu, ñaâu coù duøng Baùt-nhaõ Ba-la-maät? Ñaùp: Baït-caâu-la tuy ñöôïc quaû baùo, nhöng coù kieáp soá haïng löôïng, ñöôïc ñaïo quaû nhoû, vaøo Nieát-baøn. Coøn Boà-taùt do Baùt-nhaõ Ba-la-maät phöông tieän hoài höôùng, neân boá thí ít maø phöôùc ñöùc voâ löôïng voâ bieân voâ soá. Hoûi: Theá naøo laø do phöông tieän hoài höôùng, neân boá thí ít maø ñöôïc coâng ñöùc voâ löôïng voâ bieân? Ñaùp: Tuy boá thí ít maø ñeàu hoài höôùng ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, Boà-taùt suy nghó raèng: Ta do phöôùc ñöùc nhaân duyeân naøy khoâng phaûi ñeå caàu caùc vui theá gian trong coõi trôøi coõi ngöôøi, maø chæ ñeå caàu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, cuõng nhö Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc voâ löôïng voâ bieân, neân phöôùc ñöùc aáy cuõng voâ löôïng voâ bieân. Laïi phöôùc ñöùc aáy vì ñoä heát thaûy chuùng sanh, cuõng nhö chuùng sanh voâ löôïng voâ bieân neân phöôùc ñöùc cuõng voâ löôïng voâ bieân. Laïi nöõa, phöôùc ñöùc aáy duøng ñaïi töø bi gaây döïng, ñaïi töø bi voâ löôïng voâ bieân, neân phöôùc ñöùc aáy cuõng voâ löôïng voâ bieân. Laïi nöõa, phöôùc ñöùc cuûa Boà-taùt hoøa hôïp vôùi thaät töôùng caùc phaùp, neân ba phaàn ñeàu thanh tònh laø ngöôøi nhaän, ngöôøi cho vaø taøi vaät, ñeàu

chaúng theå coù ñöôïc. Nhö trong Kinh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khi ban ñaàu vì Xaù-lôïi-phaát noùi Boà-taùt boá thí, caû ngöôøi cho, ngöôøi nhaän, vaø taøi vaät ñeàu khoâng theå coù ñöôïc, neân ñaày ñuû Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Duøng trí tueä thaät töôùng aáy boá thí neân ñöôïc voâ löôïng voâ bieân phöôùc ñöùc. Laïi nöõa, caùc Boà-taùt ñeàu ghi nhôù phöôùc ñöùc coù ñöôïc ñeàu laø nhö töôùng, phaùp taùnh töôùng, thaät teá töôùng. Ví nhö, phaùp taùnh, thaät teá voâ löôïng voâ bieân, neân phöôùc ñöùc aáy cuõng voâ löôïng voâ bieân. Hoûi: Neáu ñaïi Boà-taùt quaùn caùc phaùp thaät töôùng bieát nhö, phaùp taùnh, thaät teá, laø töôùng tòch dieät voâ vi, thì laøm sao coøn sanh taâm ñeå taïo phöôùc ñöùc? Ñaùp: Boà-taùt tu taäp taâm ñaïi bi laâu ngaøy, khi taâm ñaïi bi phaùt khôûi, suy nghó raèng: Chuùng sanh khoâng bieát thaät töôùng caùc phaùp, ta seõ laøm cho chuùng sanh bieát ñöôïc thaät töôùng aáy, neân duøng söùc Tinh taán Ba-la-maät

giuùp cho taâm ñaïi bi, trôû laïi thaät haønh nghieäp nhaân duyeân veà phöôùc ñöùc, ví nhö löûa muoán taét gaëp ñöôïc gioù thoåi cuûi thì böøng chaùy laïi. Laïi nöõa, vì nhôù laïi baûn nguyeän, vaø möôøi phöông Phaät ñeán noùi raèng: Ngöôi haõy nhôù laïi khi môùi phaùt taâm vaø nay ngöôi môùi ñöôïc moät phaùp moân aáy, coøn voâ löôïng phaùp moân nhö vaäy, ngöôi chöa ñöôïc taát caû, haõy trôû laïi chöùa nhoùm caùc coâng ñöùc, nhö trong Thaát ñòa cuûa kinh Tieäm bò noùi roõ. Hoûi: Boá thí nhieàu ít thì coù theå nhö vaäy. Veà giôùi coù naêm giôùi, giôùi thoï moät ngaøy, möôøi giôùi, nhieàu ít cuõng coù theå ñöôïc, vì noù thuoäc saéc phaùp coù theå phaân bieät ñöôïc. Coøn boán Ba-la-maät kia, laøm sao bieát noù nhieàu ít? Ñaùp: Noù ñeàu bieát ñöôïc, nhö nhaãn coù hai thöù laø thaân nhaãn vaø taâm nhaãn. Thaân nhaãn laø tuy thaân mieäng khoâng ñoäng nhöng taâm khoâng theå khoâng ñoäng khôûi, vì thieåu nhaãn cho neân khoâng theå cheá taâm. Taâm nhaãn laø thaân taâm ñeàu nhaãn, gioáng nhö caây khoâ. Laïi nöõa, thieåu nhaãn laø bò ngöôøi ñaùnh maéng khoâng ñaùnh maéng laïi. Ñaïi nhaãn laø khoâng phaân bieät ngöôøi maéng, ngöôøi nhaãn vaø söï nhaãn. Laïi nöõa, nhaãn ñoái vôùi chuùng sanh laø thieåu nhaãn, nhaãn ñoái vôùi phaùp laø ñaïi nhaãn. Nhö vaäy laø phaân bieät thieåu nhaãn. Thieåu tinh taán coù hai laø thaân taán vaø taâm taán. Thaân taán laø thieåu, taâm taán laø ñaïi. Tinh taán beân ngoaøi laø thieåu, tinh taán beân trong laø ñaïi. Thaân mieäng tinh taán laø thieåu, yù tinh taán laø ñaïi. Nhö Phaät noùi yù nghieäp söùc lôùn, nhö khi vò ñaïi tieân nhaân noåi saân, coù theå khieán moät nöôùc lôùn tieâu dieät. Laïi nöõa, thaân mieäng laøm toäi nguõ nghòch, bò quaû baùo lôùn ôû trong ñòa nguïc A-tyø chæ moät kieáp, trong khi ñoù yù nghieäp söùc lôùn, ñöôïc sanh coõi trôøi Phi höõu töôûng phi voâ töôûng, soáng taùm vaïn ñaïi kieáp vaø cuõng ôû möôøi phöông coõi Phaät soáng voâ löôïng kieáp. Vì vaäy neân bieát thaân mieäng tinh taán laø thieåu, yù tinh taán laø ñaïi. Laïi nöõa, nhö Kinh noùi: Neáu thaân, mieäng, yù, tòch dieät baát ñoäng, aáy laø ñaïi tinh taán. Ñoäng laø thieåu tinh taán, nhö vaäy goïi laø thieåu tinh taán. Thieåu thieàn laø duïc giôùi ñònh, vò ñaùo ñòa, vì khoâng lìa duïc neân goïi laø thieåu, vaø quaùn hai thieàn. Sô thieàn laø thieåu, cho ñeán Dieät taän ñònh, höõu laäu laø thieåu, voâ laäu laø ñaïi. Chöa ñöôïc baát thoái, chöa ñöôïc voâ sanh nhaãn phaùp thieàn laø thieåu, ñöôïc baát thoái, ñöôïc voâ sanh nhaãn phaùp thieàn laø ñaïi. Cho

ñeán ngoài ñaïo traøng ñònh töông öng vôùi giaûi thoaùt thöù möôøi saùu laø thieåu, Kim cang tam-muoäi thöù möôøi baûy laø ñaïi. Laïi nöõa, neáu Boà-taùt quaùn heát thaûy phaùp thöôøng ñònh, khoâng taùn loaïn, khoâng nöông töïa, khoâng phaân bieät, aáy laø ñaïi, ngoaøi ra ñeàu laø thieåu

Tueä coù hai laø theá gian tueä vaø xuaát theá gian tueä. Theá gian tueä laø thieåu, xuaát theá gian tueä laø ñaïi. Tònh tueä, taïp tueä, töôùng tueä, voâ töôùng tueä, phaân bieät tueä, voâ phaân bieät tueä, tuøy phaùp tueä, phaù phaùp tueä, vì sanh töû tueä, vì Nieát-baøn tueä, vì töï lôïi ích tueä, vì lôïi ích heát thaûy chuùng sanh tueä... cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, vaên tueä laø thieåu, tö tueä laø ñaïi, tö tueä laø thieåu, tu tueä laø ñaïi, höõu laäu tueä laø thieåu, voâ laäu tueä laø ñaïi, tueä phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc laø thieåu, tueä tu haønh saùu ñoä laø ñaïi, tu tueä laø thieåu, phöông tieän tueä laø ñaïi, trong caùc ñòa phöông tieän trieån chuyeån coù ñaïi tieåu, cho ñeán möôøi ñòa. Nhö vaäy phaân bieät nhieàu vaø ít. Phaät khen Boà-taùt kyø laï ñaëc bieät, trong vieäc nhoû maø ñöôïc voâ löôïng voâ bieân coâng ñöùc, huoáng chi vieäc lôùn. Coøn caùc ngöôøi khaùc boû nhieàu taøi vaät, thaân mieäng sieâng khoå maø ñöôïc phöôùc ít. Trì giôùi, nhaãn nhuïc, tinh taán, thieàn ñònh, trí tueä cuõng nhö vaäy, khoâng kòp ñöôïc Boà-taùt tu ít maø quaû baùo nhieàu. Nhö tröôùc noùi ví duï hôi mieäng phaùt ra tieáng khoâng vang ñi xa, tieáng thoåi vaøo trong coøi thì coù theå vang xa. Nhö vaäy nghieäp nhaân boá thí ít, caùc ngöôøi khaùc laøm thì ñöôïc phöôùc ñöùc cuõng ít, coøn ñaïi Boà-taùt do löïc phöông tieän Baùt-nhaõ Ba-la-maät hoài höôùng, neân ñöôïc voâ löôïng voâ bieân phöôùc ñöùc. Do vaäy neân noùi muoán thaät haønh ít thí, ít giôùi, ít nhaãn, ít taán, ít thieàn, ít trí. KINH: Boà-taùt ma-ha-taùt muoán thöïc haønh Boá thí Ba-la-maät, Trì giôùi Ba-la-maät, Nhaãn nhuïc Ba-la-maät, Tinh taán Ba-la-maät, Thieàn Ba-la-maät, neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. LUAÄN. Nghóa cuûa caùc Ba-la-maät nhö tröôùc ñaõ noùi. Hoûi: Töôùng naêm Ba-la-maät töùc laø töôùng Baùt-nhaõ Ba-la-maät chaêng? Neáu laø töôùng Baùt-nhaõ Ba-la-maät thì khoâng neân coù naêm teân sai khaùc, côù sao noùi muoán thöïc haønh Boá thí Ba-la-maät, neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät? Ñaùp: Cuõng ñoàng, cuõng khaùc. Khaùc laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø quaùn thaät töôùng caùc phaùp maø khoâng laõnh thoï, khoâng dính maéc caùc phaùp. Boá thí laø boû taát caû vaät sôû höõu trong ngoaøi. Ñem taâm Baùt-nhaõ Ba-la-maät laøm vieäc boá thí, khi aáy boá thí ñöôïc goïi laø Ba-la-maät. Laïi nöõa, naêm Ba-la-maät gieo troàng caùc coâng ñöùc, coøn Baùt-nhaõ Ba- la-maät tröø taâm taø kieán chaáp tröôùc. Nhö moät ngöôøi gieo luùa, moät ngöôøi böøa tröø coû raùc, ñeå cho luùa taêng tröôûng ñôm hoa keát traùi. Boán Ba-la-maät kia cuõng nhö vaäy. Hoûi: Nay laøm sao muoán thöïc haønh Boá thí Ba-la-maät, neân hoïc Baùt- nhaõ Ba-la-maät?

Ñaùp: Boá thí coù hai, moät tònh, hai baát tònh. Baát tònh laø vì kieâu maïn neân boá thí, nghó raèng: ngöôøi thua ta maø coøn boá thí, ta haù laïi khoâng laøm ñöôïc ö? Vì ganh gheùt neân boá thí, nghó raèng, keû oaùn gheùt ta nhôø boá thí maø ñöôïc tieáng hôn ta, vaäy nay ta seõ thí cho nhieàu thì chaéc chaén hôn ngöôøi kia. Vì ngheøo neân boá thí, nghó raèng: Ta boá thí moät ít vaät maø ñöôïc quaû baùo gaáp ngaøn vaïn, cho neân boá thí. Vì danh neân boá thí, nghó raèng, nay ta öa boá thí, ta seõ ôû vaøo soá

ngöôøi toát, ñöôïc moïi ngöôøi tín moä. Vì thu nhieáp ngöôøi neân boá thí, nghó raèng: Nay ta boá thí, chaéc ngöôøi seõ quy veà ta. Caùc loái haønh thí xen taïp kieát söû nhö vaäy, goïi laø baát tònh. Tònh laø, khoâng coù vieäc xen taïp nhö treân, chæ ñem taâm thanh tònh, tin nhaân quaû, cung kính thöông xoùt ngöôøi thoï nhaän, khoâng caàu lôïi ñôøi nay, chæ caàu coâng ñöùc ñôøi sau. Laïi coù caùch tònh thí khoâng caàu lôïi ích ñôøi sau, chæ ñem taâm tu haønh giuùp caàu Nieát-baøn. Laïi coù caùch tònh thí laø sanh taâm ñaïi bi, vì chuùng sanh neân khoâng caàu tö lôïi, sôùm ñöôïc Nieát-baøn, maø chæ vì Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, aáy goïi laø tònh thí. Do taâm Baùt-nhaõ Ba-la-maät neân coù theå tònh thí nhö vaäy. Do vaäy neân noùi muoán thöïc haønh Boá thí Ba-la-maät, neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Laïi nöõa, do naêng löïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät, boû taâm chaáp tröôùc caùc phaùp, huoáng gì taâm chaáp ngaõ laïi khoâng boû ñöôïc. Vì boû taâm chaáp ngaõ, neân xem töï thaân vaø vôï con nhö coû, ñaát, khoâng chuùt luyeán tieác, ñeàu boá thí heát caû. Do vaäy neân muoán thöïc haønh Boá thí Ba-la-maät, neân hoïc Baùt-nhaõ Ba- la-maät. Caùc Ba-la-maät khaùc cuõng nhö vaäy. Nhôø taâm Baùt-nhaõ Ba-la-maät giuùp thaønh töïu vaäy. Laïi nöõa, caùc Ba-la-maät kia, khoâng nhôø coù Baùt-nhaõ Ba-la-maät thì khoâng ñöôïc goïi laø Ba-la-maät, vaø cuõng khoâng beàn chaéc. Nhö trong phaåm sau noùi: Naêm Ba-la-maät khoâng coù ñöôïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät thì khoâng ñöôïc goïi laø Ba-la-maät. Laïi nhö Chuyeån luaân thaùnh vöông, khoâng coù xe baùu thì khoâng goïi laø Chuyeån luaân thaùnh vöông, khoâng theå laáy baùu khaùc ñeå goïi ñöôïc. Cuõng nhö nhoùm ngöôøi muø khoâng ai daãn daét thì khoâng theå ñi ñeán ñöôïc. Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuõng nhö vaäy, daét daãn naêm Ba-la-maät khieán ñaït ñeán Taùt-baø-nhaõ (Nhaát thieát chuûng trí). Ví nhö ñaïi quaân khoâng coù töôùng gioûi, ñaùnh giaëc khoâng thaønh coâng. Laïi nhö thaân ngöôøi, caùc caên tuy coù ñuû, neáu khoâng coù maét, khoâng theå töï ñeán ñaâu ñöôïc. Laïi nhö ngöôøi khoâng coù maïng caên, thì caùc caên khaùc ñeàu hoaïi dieät, coù maïng caên thì caùc caên khaùc höõu duïng. Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuõng nhö vaäy. Naêm Ba-la-maät kia khoâng coù Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng ñöôïc taêng tröôûng, coù ñöôïc Baùt- nhaõ Ba-la-maät thôøi caùc Ba-la-maät kia ñöôïc taêng tröôûng ñaày ñuû.

Do vaäy neân Phaät noùi, muoán thöïc haønh Boá thí Ba-la-maät neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. KINH: Boà-taùt ma-ha-taùt muoán ñôøi ñôøi thaân theå töông tôï vôùi Phaät, muoán ñaày ñuû ba möôi hai töôùng, taùm möôi veû ñeïp tuøy hình, neân hoïc Baùt- nhaõ Ba-la-maät. LUAÄN. Hoûi: Trong kinh Thanh vaên noùi: Boà-taùt tu haønh qua khoûi ba A-taêng-kyø kieáp, trong moät traêm kieáp tieáp theo gieo troàng nhaân duyeân veà ba möôi hai töôùng, sao nay noùi ñôøi ñôøi thaân theå töông tôï vôùi Phaät, coù ba möôi hai töôùng, taùm möôi veû ñeïp tuøy hình? Ñaùp: Trong A-tyø-ñaøm Tyø-baø-sa (Abhidharma-vibbassa) cuûa Ca- chieân-dieân-töû noùi nhö vaäy, chöù khoâng phaûi trong Tam taïng noùi, vì sao? Vì ba möôi hai töôùng ngöôøi khaùc cuõng coù, ñaâu ñuû cho laø quyù, nhö Nan- ñaø ôû kieáp tröôùc, nhaân moät laàn taém cho chuùng Taêng phaùt nguyeän raèng: Nguyeän cho toâi ñôøi ñôøi ñoan chaùnh thanh khieát. Laïi trong moät kieáp khaùc, gaëp thaùp Bích-chi Phaät, laáy tranh veõ trang nghieâm töôïng Bích-chi Phaät, phaùt nguyeän raèng: Nguyeän cho

toâi ñôøi ñôøi coù saéc töôùng nghieâm thaân. Do nhaân duyeân aáy, ñôøi ñôøi ñöôïc thaân töôùng trang nghieâm, cho ñeán thaân cuoái xuaát gia laøm Sa-moân, Chuùng taêng ôû xa troâng thaáy goïi ñoù laø Phaät, ñoàng ñöùng daäy nghinh ñoùn. Nan-ñaø Tieåu thöøa gieo ít coâng ñöùc maø coøn ñöôïc quaû baùo aáy, huoáng chi Boà-taùt trong voâ löôïng voâ soá kieáp tu taäp coâng ñöùc maø ñôøi ñôøi thaân hình khoâng töông tôï Phaät sao? Laïi nhö Boà-taùt Di-laëc, khi coøn laøm keû baïch y, coù vò thaày teân laø Baø- baït-leâ coù ba töôùng: 1. Töôùng loâng traéng giöõa hai chaân maøy. 2. Töôùng löôõi phuû caû maët. 3. Töôùng maõ aâm taøng. Nhö vaäy, khoâng phaûi laø Boà-taùt cuõng ñeàu coù töôùng, thì Boà-taùt haù phaûi sau ba voâ soá kieáp môùi gieo nhaân veà töôùng toát? Laïi nöõa, trong Ñaïi thöøa, coù Boà-taùt töø khi môùi phaùt taâm cho ñeán khi chöùng Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, khoâng heà sanh aùc taâm, ñôøi ñôøi ñöôïc quaû baùo coù nguõ thoâng, thaân theå tôï Phaät. Hoûi: Boà-taùt chöa ñöôïc Phaät ñaïo, sao ñöôïc thaân töôùng nhö Phaät? Ñaùp: Boà-taùt vì ñoä chuùng sanh, maø hoaëc laøm thaân Chuyeån luaân Thaùnh vöông, hoaëc laøm thaân Ñeá-thích, hoaëc laøm thaân Phaïm-vöông, hoaëc laøm thaân Thanh vaên, thaân Bích-chi Phaät, thaân Boà-taùt, thaân Phaät. Nhö trong kinh Thuû-laêng-nghieâm, Vaên-thuø-sö-lôïi töï noùi: Baûy möôi hai öùc phen laøm moät Duyeân-giaùc maø vaøo Nieát-baøn. Laïi hieän laøm Phaät hieäu laø Long-Chuûng-Toân. Thôøi aáy chöa phaûi coù Phaät maø chuùng sanh vaãn

thaáy thaân Phaät, hoan hyû laõnh thoï giaùo hoùa. Hoûi: Neáu Boà-taùt coù theå laøm thaân Phaät thuyeát phaùp ñoä sanh, vaäy vôùi Phaät coù gì sai khaùc? Ñaùp: Boà-taùt coù ñaïi thaàn löïc, ôû ñòa vò thaäp truù, ñaày ñuû Phaät phaùp maø truù theá gian, vì roäng ñoä chuùng sanh neân khoâng thuû chöùng Nieát-baøn, cuõng nhö huyeãn sö töï bieán hoùa thaân thuyeát phaùp cho ngöôøi, chaúng phaûi thaân Phaät thaät. Tuy ñoä thoaùt chuùng sanh nhö vaäy, song coù löôïng coù haïn, coøn Phaät ñoä sanh voâ löôïng voâ haïn. Boà-taùt tuy laøm thaân Phaät, khoâng theå cuøng khaép möôøi phöông theá giôùi, coøn thaân Phaät thì cuøng khaép voâ löôïng theá giôùi, tröôùc nhöõng ngöôøi ñaùng ñöôïc ñoä, ñeàu hieän thaân Phaät. Cuõng nhö traêng ñeâm möôøi boán tuy coù saùng maø khoâng baèng traêng ñeâm raèm. Boà-taùt vaø Phaät coù sai khaùc cuõng nhö vaäy. Hoaëc coù Boà-taùt ñöôïc voâ sanh phaùp nhaãn, phaùp taùnh sanh thaân, ôû ñòa vò thaát truï, coù naêm thaàn thoâng, bieán hoùa thaân nhö Phaät, giaùo hoùa chuùng sanh. Hoaëc coù Boà-taùt môùi phaùt taâm, tu saùu Ba-la-maät, do nhaân duyeân haïnh nghieäp aáy, ñöôïc thaân töôùng gioáng Phaät, giaùo hoùa chuùng sanh. Hoûi: Ba möôi hai töôùng laø quaû baùo do boá thí... coøn Baùt-nhaõ Ba-la- maät laø khoâng coù gì, nhö hö khoâng, côù sao noùi muoán ñöôïc töôùng toát neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät? Ñaùp: Ba möôi hai töôùng coù hai loaïi: 1. Ñaày ñuû nhö Phaät. 2. Khoâng ñaày ñuû, nhö Chuyeån luaân Thaùnh vöông, Nan-ñaø... Baùt-nhaõ Ba-la-maät hoøa hôïp vôùi boá thí, neân ñöôïc töôùng toát ñaày ñuû nhö Phaät. Caùc ngöôøi khaùc chæ haønh boá thí khoâng coù Baùt-nhaõ, neân töôùng khoâng ñaày ñuû. Hoûi: Taïi sao boá thí... maø ñöôïc ba möôi hai töôùng? Ñaùp: Nhö ñaøn vieät khi boá thí, ngöôøi thoï laõnh ñöôïc saéc löïc... naêm vieäc ích thaân, neân ngöôøi boá thí ñöôïc ñaày ñuû töôùng vaønh xe (xoaùy troøn) ôû chaân

tay. Nhö trong chöông Ñaøn Ba-la-maät ôû tröôùc ñaõ noùi roäng. Thaät haønh trì giôùi, nhaãn nhuïc... cuõng nhö vaäy, ñeàu laøm cho ñuû ba möôi hai töôùng. Nhöõng gì laø ba möôi hai töôùng? Moät töôùng döôùi baøn chaân baèng phaúng, coøn caùc töôùng khaùc nhö trong phaåm Taùn Boà-taùt ôû tröôùc ñaõ noùi roõ. Hoûi: Nhaân duyeân gì ñöôïc töôùng baøn chaân baèng phaúng? Ñaùp: Phaät ñôøi ñôøi nhaát taâm kieân coá trì giôùi, cuõng khoâng khieán ngöôøi khaùc phaù giôùi, neân ñöôïc töôùng thöù nhaát. Ñöôïc töôùng thöù nhaát aáy thì ôû trong töï phaùp khoâng ai lay ñoäng ñöôïc, neáu laøm Chuyeån luaân thaùnh vöông, thì ôû trong töï quoác ñoä khoâng ai xaâm laêng ñöôïc. Do haïnh nghieäp ñuùng nhö phaùp nuoâi döôõng, baûo hoä nhaân daân vaø Sa-moân xuaát gia, neân

ñöôïc töôùng baùnh xe ngaøn taêm, laø töôùng ban ñaàu chuyeån phaùp luaân, neáu laøm Chuyeån luaân thaùnh vöông thì ñöôïc Chuyeån baûo luaân. Do nghieäp xa lìa saùt sanh neân ñöôïc töôùng ngoùn tay daøi. Do nghieäp khoâng troäm caép neân ñöôïc töôùng goùt chaân ñaày ñaën. Do nghieäp laáy boán nhieáp phaùp thu nhieáp chuùng sanh neân ñöôïc töôùng maïng löôùi ôû giöõa caùc ngoùn tay chaân. Do nghieäp laáy y phuïc, aåm thöïc, ngoïa cuï thöôïng dieäu cuùng döôøng baäc toân tröôûng neân ñöôïc töôùng tay chaân meàm maïi. Do nghieäp tu phöôùc caøng taêng neân ñöôïc töôùng mu baøn chaân cao, töôùng moãi loã chaân loâng moïc moät loâng, loâng ñeàu höôùng leân treân. Do nghieäp ñuùng nhö phaùp sai khieán hoøa hôïp laøm phöôùc vaø mau maén daïy ngöôøi, neân ñöôïc töôùng chaân ñuøi ñeïp nhö nai chuùa Y-neâ-dieân. Do ñuùng nhö phaùp laáy tònh vaät boá thí, khoâng naõo haïi ngöôøi thoï laõnh, neân döôïc töôùng ñöùng thaúng tay daøi quaù goái, töôùng thaân ngay ngaén nhö caây Ni-caâu-loâ-ñaø. Do tu taâm bieát taøm quyù nhieàu vaø döùt taø taâm, laáy phoøng xaù, y phuïc, vaät che truøm ñeå boá thí, neân ñöôïc töôùng aâm taøng nhö ngöïa chuùa. Do tu Töø tam-muoäi, taâm tònh tín nhieàu, vaø duøng aåm thöïc, y phuïc, ngoïa cuï maøu saéc ñeïp ñeå boá thí, neân ñöôïc töôùng kim saéc, töôùng haøo quang moät tröôïng. Do thöôøng öa vaán nghóa, cung caáp ngöôøi toân troïng vaø ngöôøi laønh, neân ñöôïc töôùng da teá mòn. Do ñuùng phaùp xeùt ñoaùn söï vieäc, khoâng töï chuyeân chaáp, uûy thaùc vieäc chaáp chaùnh, neân ñöôïc töôùng thaân treân nhö sö töû, töôùng döôùi naùch ñaày ñaën, töôùng bôø vai troøn. Do cung kính ñöa ñoùn haàu haï toân tröôûng neân ñöôïc töôùng thaân thaúng roäng. Do boá thí ñaày ñuû neân ñöôïc töôùng baûy choã ñaày ñaën. Do thí xaû taát caû khoâng tieác laãn, neân ñöôïc töôùng maù vuoâng. Do lìa noùi hai löôõi neân ñöôïc töôùng boán möôi caùi raêng, töôùng raêng khít vaø ngang baèng. Do thöôøng tu taâm töø, tö duy ñeàu toát, neân ñöôïc raêng traéng khoâng loài loõm. Do lìa voïng ngöõ neân ñöôïc töôùng löôõi moûng roäng. Do boá thí ñoà aên ngon, khoâng naõo haïi ngöôøi laõnh thoï neân ñöôïc töôùng coù chaát vò toái thöôïng trong thöïc vò. Do lìa aùc khaåu neân ñöôïc töôùng Phaïm aâm. Do thieän taâm maét hieàn nhìn chuùng sanh neân ñöôïc töôùng maét xanh bieác, nhö maét traâu chuùa. Do leã kính baäc toân kính vaø töï trì giôùi, laáy giôùi daïy ngöôøi, neân ñöôïc töôùng nhuïc keá. Do taùn thaùn ngöôøi ñaùng taùn thaùn neân ñöôïc töôùng loâng traéng giöõa hai chaân maøy; aáy laø nghieäp duyeân taïo thaønh ba möôi hai töôùng theo trong phaùp Thanh vaên.

Nghieäp duyeân taïo ba möôi hai töôùng theo trong phaùp Ñaïi thöøa laø: Hoûi: Chö Phaät möôøi phöông, caùc phaùp ba ñôøi, ñeàu laø töôùng voâ töôùng, côù sao nay noùi ba möôi hai töôùng? Moät töôùng coøn khoâng thaät, huoáng gì ba möôi hai? Ñaùp: Phaät phaùp coù hai ñeá:

1. Theá ñeá. 2. Ñeä nhaát nghóa ñeá. Vì theá ñeá neân noùi ba möôi hai töôùng, vì ñeä nhaát nghóa ñeá neân noùi voâ töôùng. Coù hai ñaïo: 1. Khieán chuùng sanh tu phöôùc ñaïo. 2. Tueä ñaïo. Vì phöôùc ñaïo neân noùi ba möôi hai töôùng, vì tueä ñaïo neân noùi voâ töôùng, vì sanh thaân neân noùi ba möôi hai töôùng, vì phaùp thaân neân noùi voâ töôùng. Phaät thaân laáy ba möôi hai töôùng taùm möôi veû ñeïp tuøy hình ñeå töï trang nghieâm. Phaùp thaân laáy Möôøi löïc, Boán voâ sôû uùy, Boán voâ ngaïi trí, Möôøi taùm phaùp khoâng chung, caùc coâng ñöùc ñeå trang nghieâm. Chuùng sanh coù hai nhaân duyeân: 1. Nhaân duyeân phöôùc ñöùc. 2. Nhaân duyeân trí tueä. Muoán laáy phöôùc ñöùc nhaân duyeân daãn ñaïo chuùng sanh neân duøng ba möôi hai töôùng, muoán laáy trí tueä nhaân duyeân daãn ñaïo chuùng sanh neân duøng phaùp thaân. Coù hai loaïi chuùng sanh: 1. Chuùng sanh bieát caùc phaùp laø giaû danh. 2. Chuùng sanh chaáp vaøo danh töï. Vì chuùng sanh chaáp vaøo danh töï neân noùi voâ töôùng, vì chuùng sanh bieát caùc phaùp laø giaû danh neân noùi ba möôi hai töôùng. Hoûi: Coâng ñöùc möôøi löïc, boán voâ sôû uùy cuõng ñeàu coù töôùng rieâng, côù sao noùi phaùp thaân voâ töôùng? Ñaùp: Heát thaûy phaùp voâ laäu töông öùng vôùi möôøi saùu haønh (quaùn möôøi saùu haønh töôùng cuûa boán ñeá - ND), ba tam-muoäi (khoâng voâ töôùng, voâ taùc – ND) neân ñeàu goïi laø voâ töôùng. Phaät muoán cho chuùng sanh hieåu neân phaân bieät noùi caùc töôùng. Noùi heát thaûy Phaät phaùp, laáy khoâng, voâ töôùng, voâ taùc aán kyù, neân ñeàu vaøo nhö, phaùp taùnh, thaät teá, nhöng vì haïng ngöôøi nhôø troâng thaáy saéc maø hoan hyû phaùt ñaïo taâm, neân hieän thaân ba möôi hai töôùng trang nghieâm. Laïi nöõa, vì hieån baøy söï toái thaéng ñoái vôùi chuùng sanh neân hieän ra ba möôi hai töôùng maø khoâng phaù phaùp voâ töôùng, nhö Boà-taùt môùi sanh trong baûy ngaøy ñaàu, quaán baèng luïa traéng, ñöa chæ caùc thaày töôùng, caùc thaày töôùng laáy saùch töôùng xöa ra ñoaùn vaø traû lôøi vua raèng: theo phaùp saám kyù cuûa chuùng toâi, thì ngöôøi coù ba möôi hai töôùng, neáu ôû nhaø thöôøng laøm Chuyeån luaân thaùnh vöông, neáu xuaát gia seõ ñöôïc thaønh Phaät. Chæ coù hai leõ ñoù, khoâng coù leõ thöù ba. Caùc thaày töôùng lui ra roài, Boà-taùt nguû nghæ. Laïi coù tieân nhaân teân A-tö-ñaø thöa vua Tònh-phaïn raèng: Toâi duøng

Thieân nhó nghe chö thieân quyû thaàn noùi, Tònh-phaïn vöông sanh con coù töôùng Phaät thaân cho neân ñeán xin xem. Vua raát hoan hyû, nghó ngöôøi naøy laø tieân thaùnh môùi töø xa ñeán muoán xem con ta, lieàn saéc leänh caùc ngöôøi haàu, ñöa thaùi töû ñeán. Ngöôøi haàu traû lôøi vua: “Thaùi töû vöøa nguû.” A-tö-ñaø noùi: “Thaùnh vöông xin thöôøng thí cam loà cho taát caû, khoâng neân nguû.” Lieàn ñöùng daäy ñi ñeán choã thaùi töû, boàng leân treân tay, xem töôùng treân döôùi xong oøa khoùc, khoâng töï caàm noåi, vua raát khoâng vui, hoûi A-tö-ñaø: “Coù gì khoâng laønh maø khoùc loùc nhö vaäy?” A-tö-ñaø ñaùp: “Giaû söû trôøi möa nuùi Kim cang lôùn, khoâng theå laøm lay ñoäng moät sôïi loâng cuûa vò naøy, ñaâu coù gì khoâng toát.

Thaùi töû chaéc seõ laøm Phaät, toâi nay tuoåi ñaõ xeá chieàu, seõ sanh leân coõi trôøi Voâ saéc, khoâng ñöôïc thaáy Phaät, khoâng nghe ñöôïc giaùo phaùp cuûa Ngaøi, töï thöông cho mình quaù!" Vua noùi: "Caùc thaày töôùng noùi khoâng nhaát ñònh moät vieäc, neáu ôû nhaø thì seõ laøm Chuyeån luaân thaùnh vöông, neáu xuaát gia thì seõ ñöôïc laøm Phaät." A-tö-ñaø noùi: "Caùc thaày töôùng noùi chæ laáy vieäc ñôøi so saùnh maø bieát, chaúng phaûi do Thieân nhaõn bieát. Saùch töôùng cuûa chö thaùnh laïi khoâng ñaày ñuû bieát khaép caùc töôùng, chæ xem toång quaùt, khoâng theå roõ raøng cho neân hoaëc noùi ôû nhaø seõ laøm Chuyeån luaân thaùnh vöông, xuaát gia seõ laøm Phaät. Nay ba möôi hai töôùng cuûa thaùi töû, ngay thaúng roõ raøng, saâu xa trong saïch, chaéc chaén seõ laøm Phaät, chöù khoâng phaûi laøm Chuyeån luaân thaùnh vöông." Vì vaäy neân bieát ba möôi hai töôùng laø raát thuø thaéng ñoái vôùi heát thaûy chuùng sanh. Noùi phaùp voâ töôùng laø ñeå phaù chaáp töôùng thöôøng, laïc, ngaõ, tònh, nam, nöõ, sanh, töû... vì vaäy neân Phaät phaùp tuy laø töôùng voâ töôùng, maø hieän ra ba möôi hai töôùng ñeå daãn ñaïo chuùng sanh, khieán hoï bieát Phaät laø ñeä nhaát maø sanh loøng tin thanh tònh, neân noùi ba möôi hai töôùng maø khoâng bò loãi. Hoûi: Vì côù sao noùi ba möôi hai töôùng chöù khoâng nhieàu khoâng ít? Ñaùp: Hoaëc noùi nhieàu, hoaëc noùi ít, ñeàu seõ coù vaán naïn. Laïi nöõa thaân Phaät cao moät tröôïng saùu, neáu noùi ít töôùng thì khoâng khaép, khoâng ñuû trang nghieâm. Neáu quaù ba möôi hai töôùng thì bò taïp loaïn, ví nhö ñoà vaät trang söùc thaân, tuy giaøu coù chaâu ngoïc, khoâng theå mang naëng anh laïc vaøo mình, theá neân ba möôi hai töôùng khoâng nhieàu khoâng ít, vöøa ñöôïc trung bình. Laïi nöõa, neáu ít khoâng ñoan nghieâm, thì ñeå laïi choã cho taùm möôi veû ñeïp tuøy hình, coøn quaù ba möôi hai töôùng thì taïp loaïn. Hoûi: Neáu caàn coù taùm möôi veû ñeïp tuøy hình, thì sao khoâng goïi caû laø töôùng maø goïi rieâng laø veû ñeïp?

Ñaùp: Töôùng lôùn nghieâm thaân, neáu noùi lôùn laø bao goàm nhoû. Laïi nöõa, töôùng thì thoâ maø veû ñeïp thì teá. Chuùng sanh thaáy Phaät thì thaáy töôùng, coøn veû ñeïp khoù thaáy. Laïi töôùng thì caùc ngöôøi khaùc cuõng coù, coøn veû ñeïp thì hoaëc coù hoaëc khoâng, vì vaäy neân noùi rieâng töôùng vaø veû ñeïp. Hoûi: Phaät roát raùo döùt heát töôùng chuùng sanh, töôùng toâi ta, ñaày ñuû töôùng khoâng phaùp, côù sao laïi laáy töôùng trang nghieâm, nhö caùch cuûa ngöôøi chaáp thuû töôùng? Ñaùp: Neáu Phaät chæ laáy dieäu phaùp trang nghieâm taâm, coøn thaân khoâng coù töôùng haûo, thì hoaëc coù chuùng sanh khaû ñoä, hoï sanh taâm khinh maïn cho Phaät khoâng ñuû thaân töôùng, neân khoâng theå nhaát taâm vui thoï phaùp Phaät. Ví nhö laáy ñoà nhô maø ñöïng thöùc aên ngon, ngöôøi ta khoâng möøng. Nhö laáy ñaõy da thuùi ñöïng vaät baùu, ngöôøi caàm laáy khoâng vui. Vì vaäy, neân Phaät laáy ba möôi hai töôùng trang nghieâm thaân mình. Laïi nöõa, Phaät thöôøng ôû giöõa ñaïi chuùng, caát tieáng roáng sö töû raèng: "Ta coù heát thaûy coâng ñöùc raát laø ñeä nhaát giöõa chuùng sanh," nhöng neáu Phaät sanh thaân khoâng laáy töôùng haûo trang nghieâm, thì hoaëc coù ngöôøi noùi: "Thaân hình xaáu xí, coù theå bieát ñöôïc gì!" Phaät duøng ba möôi hai töôùng, taùm möôi veû ñeïp tuøy hình trang nghieâm thaân maø chuùng sanh coøn coù keû khoâng tin, huoáng laø khoâng duøng töôùng haûo trang nghieâm! Laïi nöõa, Phaät phaùp xaâu xa, töôùng thöôøng vaéng

laëng, neân chuùng sanh cuoàng ngu khoâng tin khoâng thoï, cho raèng thaân dieät taän roài khoâng coøn coù thöù gì nöõa. Vì vaäy neân Phaät ñöa töôùng löôõi roäng daøi, phaùt ra tieáng Phaïm aâm, thaân phoùng haøo quang lôùn, duøng caùc nhaân duyeân thí duï, noùi phaùp thöôïng dieäu, chuùng sanh ñöôïc thaáy thaân töôùng cuûa Phaät oai ñöùc, laïi nghe aâm thanh, ñeàu hoan hyû tin vui. Laïi nöõa, vaät trang nghieâm coù trong ngoaøi. Thieàn ñònh, trí tueä, caùc coâng ñöùc, laø trang nghieâm trong, thaân töôùng oai ñöùc, trì giôùi ñaày ñuû, laø trang nghieâm ngoaøi, Phaät caû trong ngoaøi ñeàu ñaày ñuû. Laïi nöõa, Phaät thöông nghó chuùng sanh maø xuaát hieän ôû ñôøi, laáy caùc coâng ñöùc trí tueä laøm lôïi ích cho chuùng sanh lôïi caên, laáy thaân töôùng trang nghieâm laøm lôïi ích cho chuùng sanh ñoän caên. Taâm trang nghieâm môû cöûa Nieát-baøn, thaân trang nghieâm môû cöûa trôøi ngöôøi an laïc. Thaân trang ng- hieâm neân ñaët chuùng sanh vaøo ba choã phöôùc, taâm trang nghieâm neân ñaët chuùng sanh vaøo ba cöûa giaûi thoaùt; thaân trang nghieâm neân ñöa chuùng sanh ra khoûi ba ñöôøng aùc, taâm trang nghieâm neân ñöa chuùng sanh ra khoûi nguïc ba coõi. Nhö vaäy coù voâ löôïng nhaân duyeân lôïi ích, neân laáy töôùng haûo trang

nghieâm sanh thaân. KINH: Muoán sanh vaøo nhaø Boà-taùt, muoán ñöôïc ñaát Cöu-ma-la-giaø, muoán ñöôïc khoâng lìa chö Phaät, neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. LUAÄN. Nhaø Boà-taùt: Neáu phaùt taâm ñaïi bi thaäm thaâm ñoái vôùi chuùng sanh, aáy laø sanh vaøo nhaø Boà-taùt. Nhö sanh vaøo nhaø vua, khoâng ai daùm khinh, cuõng khoâng sôï ñoùi khaùt, laïnh, noùng... ngöôøi vaøo ñaïo Boà-taùt, sanh vaøo nhaø Boà-taùt cuõng nhö vaäy. Vì laø Phaät töû neân chö thieân, roàng, quyû thaàn, caùc thaùnh nhaân khoâng ai daùm khinh, caøng theâm cung kính, khoâng sôï aùc ñaïo, choã thaáp heøn trong coõi trôøi ngöôøi, khoâng sôï ngöôøi Thanh vaên, Bích- chi Phaät, hay ngoaïi ñaïo luaän sö ñeán laøm trôû ngaïi taâm kia. Laïi nöõa, Boà-taùt môùi phaùt taâm, moät loøng phaùt nguyeän töø ngaøy nay khoâng coøn theo caùc aùc taâm, chæ muoán ñoä thoaùt heát thaûy chuùng sanh, seõ ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Laïi nöõa, Boà-taùt neáu bieát ñöôïc thaät töôùng caùc phaùp chaúng sanh chaúng dieät, ñöôïc voâ sanh phaùp nhaãn, töø ñoù trôû ñi thöôøng truï Boà-taùt ñaïo, nhö Phaät noùi trong kinh Trì taâm: “Töø khi Ta thaáy ñöùc Phaät Ñænh Quang (Nhieân Ñaêng) ñöôïc phaùp voâ sanh nhaãn môùi baét ñaàu ñaày ñuû saùu Ba-la-maät, coøn töø ñoù veà tröôùc, hoaøn toaøn khoâng coù boá thí, trì giôùi...” Laïi nöõa, neáu Boà-taùt nghó raèng, laáy kieáp soá nhieàu nhö caùt soâng Haèng laøm moät ngaøy moät ñeâm, duøng ngaøy ñeâm aáy, ba möôi ngaøy laøm moät thaùng, möôøi hai thaùng laøm moät naêm, soá naêm nhö vaäy quaù traêm ngaøn vaïn öùc kieáp môùi coù moät ñöùc Phaät ra ñôøi. Ñoái vôùi choã ñöùc Phaät aáy, cuùng döôøng, trì giôùi, chöùa caùc coâng ñöùc, ôû nôi chö Phaät nhieàu nhö caùt soâng Haèng nhö vaäy, vaäy sau môùi ñöôïc thoï kyù laøm Phaät, maø taâm Boà-taùt khoâng giaûi ñaõi, khoâng maát khoâng chaùn, thaûy ñeàu vui tu haønh. Laïi nöõa, Boà-taùt ñoái vôùi chuùng sanh taø ñònh, nguõ nghòch, vaø ngöôøi döùt thieän caên, maø sanh taâm töø bi, khieán hoï vaøo chaùnh ñaïo, khoâng caàu baùo aân. Laïi nöõa, Boà-taùt khi môùi phaùt taâm ñeán nay, khoâng bò caùc phieàn naõo che laáp, phaù

hoaïi. Laïi nöõa, Boà-taùt tuy quaùn thaät töôùng caùc phaùp, ñoái vôùi caùc quaùn, taâm cuõng khoâng chaáp tröôùc. Laïi nöõa, Boà-taùt töï nhieân, mieäng thöôøng noùi thaät, cho ñeán trong moäng cuõng khoâng noùi doái. Laïi nöõa, Boà-taùt thaáy saéc ñeàu laø saéc Phaät, do naêng löïc cuûa nieäm Phaät tam-muoäi, khoâng ñaém tröôùc nôi saéc. Laïi nöõa, Boà taùt thaáy heát thaûy chuùng sanh bò troâi laên trong khoå sanh töû, neân ñoái vôùi heát thaûy söï vui, taâm cuõng khoâng ñaém tröôùc, chæ nguyeän

raèng: “Ta vaø chuùng sanh, luùc naøo seõ ñöôïc ñoä thoaùt.” Laïi nöõa, Boà-taùt ñoái vôùi heát thaûy traân baûo, taâm khoâng ñaém tröôùc, chæ vui theo Tam baûo. Laïi nöõa, Boà-taùt thöôøng döùt daâm duïc, cho ñeán khoâng sanh taâm töôûng nhôù, huoáng coù thaät söï. Laïi nöõa, chuùng sanh maét troâng thaáy Boà-taùt, lieàn ñöôïc Töø tam- muoäi. Laïi nöõa, Boà-taùt hay laøm cho heát thaûy phaùp ñeàu laø Phaät phaùp, khoâng coù phaùp Thanh vaên, Bích-chi Phaät vaø phaùp phaøm phu sai khaùc. Laïi nöõa, Boà-taùt phaân bieät heát thaûy phaùp, ñoái vôùi heát thaûy phaùp cuõng khoâng sanh töôùng phaùp, cuõng khoâng sanh töôùng phi phaùp. Coù voâ löôïng nhaân duyeân nhö vaäy, aáy goïi laø sanh vaøo nhaø Boà-taùt. Hoûi: Töø khi phaùt taâm laïi ñaây, ñaõ sanh vaøo nhaø Boà-taùt, sao nay coøn noùi muoán sanh vaøo nhaø Boà-taùt, neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät? Ñaùp: Coù hai thöù nhaø Boà-taùt: laø coù thoái chuyeån vaø khoâng coù thoái chuyeån; nhaø danh töï, nhaø thaät; nhaø tònh, nhaø taïp; nhaø coù tin kieân coá, nhaø khoâng tin kieân coá. Vì muoán ñöôïc nhaø khoâng thoái chuyeån, cho ñeán nhaø coù loøng tin kieân coá, neân noùi: muoán ñöôïc sanh vaøo nhaø Boà-taùt, neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Muoán ñöôïc ñaát Cöu-ma-la-giaø (ñoàng chaân): Hoaëc coù Boà-taùt töø khi môùi phaùt taâm ñaõ döùt daâm duïc, cho ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, thöôøng haønh Boà-taùt ñaïo, aáy goïi laø ñaát Cöu-ma-la-giaø. Laïi nöõa, hoaëc coù Boà-taùt phaùt nguyeän raèng: Ñôøi ñôøi laøm ñoàng nam xuaát gia haønh ñaïo, khoâng thoï aùi duïc theá gian, aáy goïi laø ñaát Cöu-ma-la- giaø. Laïi nöõa, nhö con vua teân Cöu-ma-la-giaø, Phaät laø vua phaùp, Boà-taùt töø khi vaøo chaùnh vò cuûa phaùp, cho ñeán chöùng möôøi ñòa, ñeàu goïi laø con vua, ñeàu kham laøm Phaät, nhö Vaên-thuø-sö-lôïi, ñuû caùc Phaät söï Möôøi löïc, Boán voâ sôû uùy... neân ôû ñaát Cöu-ma-la-giaø, roäng ñoä chuùng sanh. Laïi nöõa, nhö ñoàng töû quaù boán tuoåi trôû leân, chöa ñuû hai möôi tuoåi goïi laø Cöu-ma-la-giaø. Hoaëc coù Boà-taùt môùi sanh vaøo nhaø Boà-taùt gioáng nhö haøi nhi, khi ñöôïc voâ sanh phaùp nhaãn cho ñeán möôøi truï ñòa, döùt caùc vieäc aùc, goïi laø ñaát Cöu-ma-la-giaø. Muoán ñöôïc ñòa vò nhö vaäy, neân hoïc Baùt- nhaõ Ba-la-maät. Thöôøng muoán khoâng lìa chö Phaät: Boà-taùt ñôøi ñôøi sanh ra thöôøng gaëp chö Phaät. Hoûi: Boà-taùt thöôøng giaùo hoùa chuùng sanh, côù sao thöôøng muoán gaëp Phaät?

Ñaùp: Coù Boà-taùt chöa vaøo ñòa vò Boà-taùt, chöa ñöôïc baát thoái chuyeån, chöa ñöôïc thoï kyù, neân neáu lìa chö Phaät, lieàn hoaïi caùc thieän caên, chìm trong phieàn naõo, töï khoâng ñoä ñöôïc, ñaâu ñoä ñöôïc ngöôøi, nhö ngöôøi côõi thuyeàn giöõa doøng bò hö hoûng, muoán vôùt ngöôøi khaùc, trôû laïi bò chìm luoân. Laïi nhö moät ít nöôùc soâi ñoå vaøo ao baêng lôùn, tuy tan baêng moät choã nhoû, vaãn trôû

laïi thaønh baêng. Boà-taùt chöa vaøo phaùp vò, neáu xa lìa chö Phaät, vì ít coâng ñöùc, khoâng söùc phöông tieän maø muoán giaùo hoùa chuùng sanh, tuy ñöôïc ít lôïi ích vaãn trôû laïi ñoïa laïc! Vì vaäy neân haøng taân hoïc Boà-taùt khoâng neân xa lìa chö Phaät. Hoûi: Neáu nhö vaäy, sao khoâng noùi khoâng xa lìa Thanh vaên, Bích-chi Phaät, vì Thanh vaên, Bích-chi Phaät cuõng coù theå laøm lôïi ích cho Boà-taùt? Ñaùp: Boà-taùt coù taâm lôùn, Thanh vaên, Bích-chi Phaät tuy coù lôïi ích Nieát-baøn, maø vì khoâng coù Nhaát thieát trí neân khoâng theå giaùo hoùa, daãn ñaïo Boà-taùt. Chö Phaät coù Nhaát thieát chuûng trí neân coù theå giaùo hoùa daãn ñaïo Boà- taùt, nhö voi luùn döôùi buøn, ngoaøi söùc voi khoâng keùo ra ñöôïc. Boà-taùt cuõng nhö vaäy, neáu vaøo trong phi ñaïo, chæ coù Phaät cöùu ñöôïc, vì ñoàng ñaïo lôùn. Vì vaäy, neân noùi Boà-taùt thöôøng muoán khoâng lìa chö Phaät. Laïi nöõa, Boà-taùt suy nghó raèng ta chöa ñöôïc Phaät nhaõn, khoâng khaùc ngöôøi muø, neáu khoâng ñöôïc Phaät daãn ñaïo, thì khoâng ñeán ñöôïc, laàm ñi vaøo ñöôøng khaùc, daàu nghe noùi Phaät phaùp ôû choã khaùc löu haønh, maø chöa bieát thôøi tieát giaùo hoùa, haønh phaùp nhieàu hay ít. Laïi nöõa, Boà-taùt thaáy Phaät thì ñöôïc caùc thöù lôïi ích, hoaëc maét thaáy maø taâm ñöôïc thanh tònh, hoaëc nghe noùi maø taâm vui phaùp, ñöôïc ñaïi trí tueä, theo phaùp tu haønh ñöôïc giaûi thoaùt. Nhö vaäy, gaëp Phaät ñöôïc voâ löôïng lôïi ích, ñaâu laïi khoâng moät loøng caàu muoán thaáy Phaät, ví nhö haøi nhi, khoâng neân lìa meï. Laïi nhö ñi ñöôøng, khoâng lìa löông thöïc, nhö luùc noùng böùc khoâng lìa gioù maùt nöôùc laïnh, nhö luùc ñaïi haøn khoâng muoán xa löûa, nhö qua nöôùc saâu, khoâng neân lìa thuyeàn, nhö ngöôøi beänh khoâng lìa löông y. Boà-taùt khoâng lìa chö Phaät, quaù hôn caùc vieäc treân aáy. Vì côù sao? Vì cha meï, thaân thuoäc, tri thöùc ngöôøi, trôøi, vua... ñeàu khoâng lôïi ích baèng Phaät. Phaät lôïi ích caùc Boà-taùt, lìa caùc choã khoå, ôû ñaát cuûa Theá Toân. Do nhaân duyeân aáy, Boà-taùt thöôøng khoâng lìa Phaät. Hoûi: Phaùp höõu vi giaû doái khoâng thaät, ñeàu khoâng theå tin, laøm sao ñöôïc nhö nguyeän “khoâng lìa chö Phaät”? Ñaùp: Ñaày ñuû phöôùc ñöùc, trí tueä coøn coù theå laøm Phaät, huoáng chi laø khoâng lìa chö Phaät. Vì chuùng sanh coù toäi nghieäp nhaân duyeân töø voâ löôïng kieáp neân khoâng ñöôïc nhö nguyeän. Tuy haønh phöôùc ñöùc maø trí tueä moûng ít, tuy haønh trí tueä maø phöôùc ñöùc moûng ít, neân sôû nguyeän khoâng thaønh.

Boà-taùt caàu Phaät ñaïo neân caàn tu hai nhaãn laø sanh nhaãn vaø phaùp nhaãn. Haønh sanh nhaãn neân phaùt taâm töø bi ñoái vôùi chuùng sanh, dieät toäi voâ löôïng kieáp, ñöôïc voâ löôïng phöôùc ñöùc. Haønh phaùp nhaãn neân phaù voâ minh ñoái vôùi caùc phaùp, ñöôïc voâ löôïng trí tueä. Hai haønh hoøa hôïp neân nguyeän gì cuõng ñöôïc thaønh. Vì vaäy neân Boà-taùt ñôøi ñôøi thöôøng khoâng lìa Phaät. Laïi nöõa, Boà-taùt thöôøng öa vui nieäm Phaät, neân boû thaân thoï thaân, thöôøng ñöôïc gaëp Phaät, ví nhö chuùng sanh taâm taäp duïc naëng, neân sanh laøm thaân loaøi chim ña daâm nhö khoảng töôùc, uyeân öông... ; taäp saân haän nhieàu neân sanh loaøi truøng ñoäc, laø aùc long, la-saùt, reát, raén ñoäc... taâm Boà- taùt khoâng quí phöôùc vui cuûa Chuyeån luaân thaùnh vöông, ngöôøi, trôøi, maø chæ nieäm Phaät, neân theo choã taâm thieân naëng maø thoï thaân hình. Laïi nöõa, Boà-taùt thöôøng kheùo tu nieäm Phaät tam-muoäi, neân sanh ra thöôøng ñöôïc gaëp Phaät, nhö noùi ôû

trong Ban chaâu tam-muoäi; Boà-taùt vaøo tam-muoäi naøy lieàn thaáy Phaät A-di-ñaø, beøn hoûi Phaät kia do nghieäp gì neân ñöôïc sanh nöôùc Cöïc-laïc aáy. Phaät lieàn traû lôøi: Naøy thieän nam töû, do thöôøng tu nieäm Phaät tam-muoäi, ghi nhôù khoâng boû, neân ñöôïc sanh nöôùc ta. Hoûi: Theá naøo laø nieäm Phaät tam-muoäi ñöôïc sanh nöôùc kia? Ñaùp: Nieäm Phaät laø nieäm ba möôi hai töôùng, taùm möôi veû ñeïp tuøy hình, thaân saéc vaøng, thaân phoùng haøo quang chieáu khaép möôøi phöông, nhö vaøng Dieâm-phuø-ñaøn naáu chaûy, saéc noù saùng trong. Laïi nhö nuùi chuùa Tu di ôû giöõa bieån lôùn, khi maët trôøi chieáu vaøo saéc noù phaùt saùng, haønh giaû luùc aáy khoâng coøn töôûng caùc saéc khaùc, nhö saéc nuùi ñaát caây coû... chæ thaáy thaân töôùng chö Phaät giöõa hö khoâng, nhö vaøng ñoû trong bình löu ly thaät hieän ra ngoaøi, cuõng nhö Tyø-kheo khi vaøo baát tònh quaùn, chæ thaáy thaân theå phình tröôùng, tan hoaïi, cho ñeán chæ thaáy boä xöông ngöôøi, boä xöông ngöôøi aáy khoâng coù ñoäng taïo taùc, cuõng khoâng ñeán ñi, chæ do öùc töôûng neân thaáy. Boà-taùt ma-ha-taùt khi vaøo nieäm Phaät tam-muoäi, thaáy chö Phaät cuõng laïi nhö vaäy. Vì nhieáp taâm vì taâm thanh tònh, ví nhö ngöôøi trang nghieâm thaân mình, soi kính thuûy saïch, thaáy heát taát caû. Trong kính thuûy aáy cuõng khoâng coù hình töôùng, chæ vì saùng saïch neân troâng thaáy thaân töôùng mình. Caùc phaùp töø xöa ñeán nay thöôøng töï thanh tònh, Boà-taùt ñem taâm thanh tònh, tuøy yù thaáy heát thaûy chö Phaät, hoûi choã nghi ngôø, Phaät ñaùp caâu hoûi; nghe ñieàu Phaät daïy, taâm raát hoan hyû; töø tam-muoäi khôûi daäy suy nghó raèng: Phaät töø ñaâu laïi, thaân ta cuõng khoâng ñi, lieàn bieát chö Phaät khoâng töø ñaâu ñeán, ta cuõng khoâng ñi ñaâu. Laïi suy nghó raèng: Caùc vaät hieän höõu trong ba coõi, ñeàu do taâm laøm. Vì côù sao? Vì tuøy taâm nghó ñeán thaûy ñeàu ñöôïc thaáy. Laáy taâm thaáy Phaät, laáy taâm laøm Phaät, taâm töùc laø Phaät, taâm töùc thaân ta, taâm khoâng töï bieát,

cuõng khoâng töï thaáy. Neáu chaáp thuû taâm töôùng, thaûy ñeàu voâ trí, taâm cuõng hö doái, ñeàu töø voâ minh xuaát sanh. Nhaân taâm töôùng aáy, lieàn vaøo thaät töôùng caùc phaùp, laø “thöôøng khoâng”. Ñöôïc tam-muoäi vaø trí tueä nhö vaäy roài, do naêng löïc cuûa hai haønh aáy, neân tuøy yù sôû nguyeän khoâng xa lìa chö Phaät, nhö chim Kim sí, nhôø ñuû hai caùnh neân töï taïi bay lieäng giöõa hö khoâng. Boà-taùt ñöôïc naêng löïc tam-muoäi vaø trí tueä neân thaân hieän taïi tuøy yù cuùng ñöôøng chö Phaät, sau khi maïng chung cuõng laïi gaëp ñöôïc chö Phaät. Vì vaäy neân noùi: Boà-taùt muoán thöôøng khoâng lìa chö Phaät, neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la- maät.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.